

מאמר
זאת חוקת התורה – ה'תשל"ה

מאת
כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא-לאור לשי"פ תשא, כ"ב אדר, ה'תשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פלאות אראנו

לזכות

החתן התמים ברוך שמואל והכלה מרת גבריאלה נעמי שיחיו

קיובמאן

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

כ"ף אדר, ה'תשפ"א

ולזכות הוריהם וזקניהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

ב

בי"ה, כ"ח אדי"ש תשי"ט
ברוקלין

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים כו'
מו"ה ישראל צבי שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ג אדי"ש עם המצורף אליו,

ויה"ר שימשיך בבשורות טובות בכל אותם העניינים אודותם כותב,
ובפרט בהנקודה דמלאכתו מלאכת שמים וחינוך על טהרת הקודש, שהוא
מהעניינים הכי נעלים, ועושה פירות ופירי פירות עד סוף העולם, וידוע הפירוש
הפנימי בזה, שעושים סוף להעלם והסתר אשר בארץ, וק"ל.

ומתאים לסיום מכתבו מהשתתפותו בחתונה וכו', הנה יה"ר שמכאן
ולחבא הנה בכל העניינים הכללים והפרטים, תהיינה בשורות משמחות, שמחה
של מצוה חדורה אור חסידותי, ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (הבר, תשס"א).
מו"ה ישראל צבי: הבר, ת"א. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ג אגרת ד'שסו, ובהנסמן
בהערות שם.

מלאכת שמים וחיונוך: ראה ב"ב כא, ריש ע"ב.

פירות ופירי פירות עד סוף העולם: ע"פ לשון חז"ל — כתובות רפ"ט. זכחים לז, ב. ועוד.
וידוע הפירוש הפנימי .. סוף להעלם והסתור: ראה לקו"ת שלח לז, ד ("עולם .. מלשון
העלם"). ובכ"מ. וראה גם אג"ק ח"ג אגרת תקפ. תרצב. תרצה. ח"ה אגרת א'ערב. ח"ו אגרת
א'תקמב (ס"ב). א'תרעו. ח"ט אגרת ב'תכד. ב'תלב (ריש ע' ריד). ח"ג אגרת ד'תקפא. ח"ט
אגרת ז'רל. חכ"ה אגרת ט'תכא. ובכ"מ.

מהשתתפותו בחתונה: של מו"ה שלום דובער (ב"ר ארי' זאב) ליפסקער (עב"ג מרת סוני'
בת ר' מאיר ריבקיין) — כ"ג אדי"ש תשי"ט, וכותב הנמען שהי' שמח מאד כו'.
שמחה של מצוה: ברכות לא, א. שבת ל, ב. פסחים קיז, א. ובכ"מ.
דמוסיף והולך: ע"פ שבת כא, ב.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תשא, פ' פרה, כ"ב אדר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה
חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה זאת חוקת התורה גו', שנאמר בהתוועדות ש"פ תשא,
פ' פרה, ח"י אדר ה'תשל"ה — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ח"י אדר, ה'תשפ"א (ה'י' תהא שנת פלאות אראנו),
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2021 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2021

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

בי"ה, ט"ו אדי"ש תשי"ט
ברוקלין

מר ... שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל הפתקא שלו עם המצורף.

וברך לקחתי ואשיבנו, אשר הוא וזוגתו תחי' יתברכו בכל טוב, וכסגנון המגילה אשר מתחיל מפורים, הנה ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, והרי פסק דין הוא שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, אף שבהאמור נכללים ג"כ כמה ענינים רוחנים כדרשת חז"ל, אלא שבכדי למהר ולהגדיל את הענינים כפשוטם, על איש ואשה הישראלים לעשות בהענינים בפנימיותם.

וכיון שבפשטות הענינים נכלל ג"כ בריאות הגוף, תקותי שיוכל לבשר טוב מהטבת בריאותו ג"כ.

בכבוד ובברכה לבשו"ט.

תוכן המאמר

וידבר הוי' גו' זאת חוקת התורה אשר צוה הוי', ב"פ הוי', בז"א ובעתיק – חיבור והמשכת הוי' דעתיק שלמעלה מכל גדר ודרגא, בהוי' דז"א שבסדר השתלשלות.

וזהו כללות ענין התורה (זאת חוקת התורה) – שהתורה שענינה השעשועים והתענוג לפניו ית', נמשכת למטה. ועד"ז במצוות – שהביטול לבעל הרצון, נמשך במדידה והגבלה שבקיום המצוות בגשמיות. ועד"ז בעבודת האדם – חיבור ב' התנועות דרצוא ושוב, שנמשכים מב' הקצוות שבנפש האדם – המזל שהוא עיקר הנשמה למעלה, והרגל שבנשמה שמתלבש בגוף.

וענין זה מודגש בגלוי במצות פרה אדומה – ששריפת הפרה ונתינת מים חיים הם ב' התנועות דרצוא ושוב (שלכן נקראת חוקה, מצד הקושי דחיבור ב' תנועות הפכיות). ועד שעל ידה נמשך מבחי' שלמעלה מהשתלשלות – למטה מסדר ההשתלשלות, לטהר מטומאה הכי חמורה.

וברך לקחתי ואשיבנו: ע"פ בלק כג, כ. וכסגנון המגילה .. ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר: אסתר ח, טז. פסק דין .. שאין מקרא יוצא מידי פשוטו: שבת סג, א. וש"ב. שבהאמור .. כמה ענינים רוחנים כדרשת חז"ל: מגילה טז, ב.

בס"ד. ש"פ תשא, פ' פרה, י"ח אדר, ה'תשל"ה

(הנחה בלתי מוגה)

זאת חוקת התורה אשר צוה הוי' לאמר גו' ויקחו אליך פרה אדומה וגו'.¹ וצריך להבין מהו אומרו זאת חוקת התורה,² דלכאורה, כיון שבכתוב זה נאמר ציווי על פרה אדומה, שהיא מסוג המצוות הנקראים בשם חוקים, שאומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה [ובפרט שיש בה דבר והיפוכו, שכל העוסקין בפרה מטמאין, והיא גופה מטהרת³], לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני (חוקה חקקתי גזירה גזרתי⁴), אין לך רשות להרהר אחרי⁵, א"כ, הול"ל זאת חוקת הפרה, וממש"נ זאת חוקת התורה, משמע, שענין זה הוא כללות התורה כולה, וצריך להבין הענין בזה. וגם צריך להבין בפרטי הענינים במצוה זו, כפי שמצינו במדרש⁶ ששאל עכו"ם אחד על זה שמביאים פרה ושורפין אותה וכותשין אותה ונוטלין את אפרה ומזין וכו', דאע"פ שמסיים שם אלא אמר הקב"ה חוקה חקקתי גזירה גזרתי, מ"מ, מכיון שזהו חוקת התורה, שאיקרי תורה בגין דאורי', מלשון הוראה⁸, הרי מובן שבכל פרטי ענינים הנ"ל צ"ל הוראה כללית בעבודת כל אחד מישראל. גם צריך להבין⁹ מה שמצות פרה אדומה שהיא חוקה שלמעלה מטו"ד נאמרה בתורה שכל ענינה הוא בחי' חכמה וטעם כו', שמזה מובן שגם הענין דפרה אדומה שלמעלה מטו"ד נמשך בחכמת התורה, וכמובן גם ממ"ש במדרש¹⁰ שאמר לו הקב"ה למשה לך אני מגלה טעם פרה וכו'. אלא שענין זה לא הי' בכחו של משה מצד עצמו, שלכן הוצרך הקב"ה לגלות לו טעם פרה, וענין זה גופא הי' לאחרי שנתכרכמו פניו מצד התשוקה והצער כו', כדאיתא במדרש¹¹ שעל כל דבר ודבר שהי' אומר הקב"ה למשה, אומר לו טומאתו וטהרתו, כיון

- (1) חוקת יט, ב. (2) ראה לקו"ת חוקת נו, א. רד"ה וידבר גו' זאת חוקת עדר"ת (המשך תער"ב ח"א ע' תקלב [ח"ג ע' תשל"ב]), תרפ"א (סה"מ תרפ"א ע' קצט). ועוד. (3) במדב"ר פי"ט, ה. וראה אוה"ת חוקת הוספות ע' 14. (4) במדב"ר שם, א"ח. (5) פרש"י ר"פ חוקת — מיומא סז, ב. (6) במדב"ר שם, ח. (7) זהר ח"ג נג, ב. (8) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ספר השרשים שלו ערך ירה. (9) ראה גם ד"ה הנ"ל עדר"ת. (10) במדב"ר שם, ו. (11) שם, ד.

ש"פ תשא, פ' פרה, י"ח אדר, ה'תשל"ה

(ו) **וזהו** וידבר הוי' גו' זאת חוקת התורה אשר צוה הוי', ב"פ הוי', שהו"ע חיבור והמשכת הוי' דעתיק בהוי' דו"א, שענין הכי נעלה שלמעלה מקצוות כו', נמשך למטה בז"א, כמשנת"ל בארוכה ענין זה כפי שהוא בכללות התורה ומצוות, ובכללות ענין העבודה באופן של חיבור רצו"ש. ועוד זאת, שענין זה נמשך למטה ביותר עד למעמד ומצב שמצד בחי' החכמה לא נמצא לו טהרה (להיותה טומאה הכי תחתונה בעשר הטומאות⁴, ועד שנקרא אבי אבות הטומאה⁵), שלכן נתכרכמו פניו של משה⁶, עד שאמר לו הקב"ה זו טהרתו, ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת, וכמבואר באגה"ק⁷ בענין פרה אדומה, דחטאת קריי' רחמנא⁸ ונעשית בחוץ⁹, שהיא מבחי' שלמעלה מהשתלשלות כו', ולכן נמשכת למטה מענין ההשתלשלות כו', לטהר טומאה הכי חמורה שהיא מגקה"ט שלמטה מטה מנוגה כו' (ומבואר שם שזהו גם ענין סילוקן של צדיקים, שלכן נסמכה פרשת מרים (שהסתלקותה בעשירי בניסן⁶⁰, ועד"ז בנוגע לעשירי בשבט⁶¹) לפרשת פרה כו'⁶²). וענינו בעבודת האדם, דהנה, ידוע⁶³ שכל הברורים הם בקליפת נוגה, משא"כ ענינים שהם מגקה"ט, שאסור לבוא במגע עמהם (מ'טאָר זיך מיט זיי ניט פאַרטשעפען) ח"ו, וכפי שמבקשים בכל יום⁶⁴ אל תביאני לידי נסיון כו'. אבל בדוגמא לזה ישנו הענין של עבודת התשובה, ששייך גם בצדיקים⁶⁵, ועד שמשיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא⁶⁶, שזהו"ע דהרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה⁶⁷, אבל באופן של נשמה בגוף, לאריכות ימים ושנים טובות. וכבר הבטיחה תורה שישראל עושים תשובה ומיד הן נגאלים⁶⁸, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל⁶⁹.

- (54) כלים פ"א מ"ד. (55) רש"י — ב"ק ב, ב; פסחים יד, ב. (56) ראה המשך תער"ב שבהערה 2. (57) סימן כח. (58) ע"ז כג, ב. (59) יומא סח, א. פרש"י חוקת יט, ג. (60) שו"ע או"ח סתק"פ ס"ב. (61) יום הסתלקות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (בשנת ה'שי"ת). (62) מו"ק כח, א. (63) ראה תניא פ"ז. (64) בברכת השחר. (65) ראה לקו"ת ר"ה ס, סע"ד. ר"פ האזינו. ובכ"מ. (66) לקו"ת ר"ה נח, ד. ובכ"מ. סד"ה וידבר גו' זאת חוקת התורה עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' שכב), תרפ"א (סה"מ תרפ"א ע' ריד ואילך). (67) קהלת יב, ז. לקו"ת האזינו שם. (68) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. (69) ר"ה יא, א. שמו"ר פט"ו, יא.

עיקר וגופם טפל⁴³) ישנם ב' ענינים אלו, היינו, הרגל שבנשמה, שזהו חלק הנשמה המתלבש בגוף, עד שנעשה אצלו עולמות בפשיטות ואלקות בהתחדשות⁴⁴, והמזל שבנשמה, שזהו עיקר הנשמה שלמעלה, אלא שנקרא מזל מלשון נוזל⁴⁵, שהארתה מאירה גם בגוף, כמובן מזה שאע"ג דאיהו לא חזי מזלי⁴⁶ חזי⁴⁶, כפי שמצינו אפילו בנוגע לענינים כאלו שבגלוי אין להם שייכות כלל עם המזל, ואדרבא הם הפכים, כמובן מזה שרבינו הזקן מביא⁴⁷ מאמר זה בנוגע לחיות רעות כו'. ומב' ענינים אלו שבנפש האדם, נמשך אח"כ בעבודת כל אחד מישראל, הן בכללות העבודה והן בכל ענין של עבודה, שצ"ל ב' הנקודות דרצוא ושוב, וכמבואר במאמרים ד"ה והחיות רצוא ושוב (ובמיוחד בד"ה זה לכ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁸, שהוא מיוסד על המאמר בלקו"ת⁴⁹ שאמרו (אדה"ז) על החתונה דולאבין, כידוע⁵⁰) שכל ענין שהוא בבחי' יש מאין צ"ל באופן דרצוא ושוב כו'. והיינו, שאצל כל אחד מישראל, גם בדורות האחרונים, שייך ענין העבודה באופן של רצוא (כמובן מזה שדרושים הנ"ל שבהם נתבאר ענין הרצוא כו' נתגלו בדורות האחרונים), אלא שביחד עם זה ישנו גם ענין השוב כו', באופן שיצא בשלום.

(ה) **וענין** זה (שבכל ענין של עבודה צ"ל ב' התנועות דרצוא ושוב) מודגש בגלוי במצות פרה אדומה, כמבואר במאמרים⁵¹ ששריפת הפרה הו"ע הרצוא, ונתינת מים חיים כו' הו"ע השוב, ולכן נקראת מצות פרה אדומה חוקת התורה, לפי שעל ב' ענינים אלו דרצוא ושוב (שמודגשים בגלוי במצות פרה אדומה) הוסדה כל עיקר התומ"צ. והטעם שענין זה נקרא בשם חוקה, הוא, מצד הקושי שבחיבור ב' התנועות ההפכיות דרצוא ושוב, ע"ד הקושי דהפך ים ליבשה⁵² בקרי"ס (קשה כקרי"ס⁵³), שזהו ענין שקשה כביכול לגבי למעלה, לפי שמצד בריאת הים והיבשה ע"י הקב"ה הרי הם ענינים הפכיים כו'.

(43) ראה תניא רפ"ב.
 (44) המשך תער"ב ח"ב ס"ע תקלד ואילך [ח"ד ע' אירסח ואילך]. סה"מ תרצ"ו ס"ע 76 ואילך. ד"ה ונגלה וד"ה ויהי ביום השמיני — תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' קכב ואילך. ע' קכה ואילך).
 (45) ראה לקו"ת האזינו עא, ד. ובכ"מ.
 (46) ראה מגילה ג, א.
 (47) תניא פרק כד (ל, ב).
 (48) תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 251 ואילך).
 (49) שה"ש מו, א.
 (50) ראה הערות וציונים מכ"ק אדמו"ר שליט"א ללקו"ת שם.
 (51) לקו"ת חוקת נו, ב ואילך.
 (52) ראה שער האמונה פל"ד. ד"ה החדש תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קלא ואילך). וראה מאמרי אדה"ז תקס"ג ע' שטו. תקס"ה ע' רלה.
 (53) סוטה ב, א. וראה שער האמונה פל"ב ואילך.

שהגיע לפרשת אמור אל הכהנים, אמר לו משה, רבש"ע, אם נטמא זה במה תהא טהרתו, לא השיבו, באותה שעה נתכרכמו פניו של משה, כיון שהגיע לפרשת פרה אדומה, אמר לו הקב"ה כו' זו טהרתו, ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת (ורק לאח"ז אמר לו הקב"ה לך אני מגלה טעם פרה, אבל לאחר חוקה. ולהעיר, שבמק"א במדרש¹² מסיים, אמר לפניו, רבש"ע, וכי טהרה היא, אמר הקב"ה, משה, חקה היא וגזירה גזרתי, ואין ברי' יכולה לעמוד על גזירתי, שמזה משמע שגם אצל משה נשאר הדבר באופן של חוקה). וזהו גם מה שאמר שלמה על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי, אמרתי¹³ אחכמה והיא רחוקה ממני¹⁴, והיינו, שאף שלמה הי' בדור הט"ו, כמה דורות לאחר משה רבינו, לאחר שכבר נכתב ענין פרה אדומה בתושב"כ ונדרש בתושב"ע¹⁵, וכבר ידע שנתכרכמו פניו של משה כו', ורק לו נתגלה טעם פרה (או שגם אצלו נשאר הדבר באופן של חוקה), ואעפ"כ, אמרתי אחכמה גו', שמזה מובן, שגם ענין החוקה צריך להיות נמשך בחכמה וטעם כו'.

(ב) **ויובן** בהקדם הביאור במ"ש כאן ב"פ הוי', וידבר הוי' וגו'¹⁵, זאת חוקת התורה אשר צוה הוי'¹⁶. ואיתא בלקו"ת¹⁶, שמבואר באדר"א¹⁷ שבכל מקום שנמצא הוי' ב' פעמים בפסוק א' וצ"ע אם הכוונה (גם) לענין א', או שהכוונה לפסוק א', והמסורת שלהם היתה שונה מזו שלנו], הפי' הוא, דהשם הראשון הוא בז"א והב' הוא בעתיק. ועד"ז כאן, הנה מ"ש וידבר הוי', הנה שם הוי' זה בז"א, ומ"ש זאת חוקת התורה אשר צוה הוי', היינו שם הוי' דעתיק. והנה, החילוק בין הוי' דז"א להוי' דעתיק מובן מהשם עצמו, שהוי' דז"א, זעיר אנפין, שמורה על הקטנות, ובלשון המדרש¹⁸ בבואות קטנות, הוא שם הוי' דסדר השתלשלות, והיינו, שגם ענין האלקות, כולל גם שם הוי' (שלמעלה משם אלקים, בגמטריא הטבע¹⁹), הרי זה רק כפי שהוא בסדר השתלשלות. משא"כ הוי' דעתיק, הנה עתיק הוא מלשון נעתק, שנעתק מכל הענינים כו' (דהלשון בזה הוא שנעתק מן העולמות, אבל הפירוש הוא שנעתק מכל הענינים כו'), למעלה מגדר דרגא וגדר כו'. וכיון שגבי חוקת התורה נאמרו ב' שמות

(12) קה"ר פ"ח, א (ה). וראה גם לקוש
 (13) קהלת ז, כג.
 (14) במדב"ר שם, ג (בסופו).
 (15) חוקת שם, א.
 (16) חוקת נו, ג.
 (17) בזהר ח"ג קלח, ב.
 (18) ראה ב"ר פ"ד, ד. וראה לקו"ת קרח נג, ב.
 (19) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו. של"ה פט, א. תניא שעהיה"א רפ"ו.

הוי', הוי' דז"א והוי' דעתיק, מוכן, שענין חוקת התורה הוא חיבור ב' ענינים אלו, היינו המשכת הוי' דעתיק בהוי' דז"א.

ג) והענין בזה, דהנה, כללות ענין התורה הוא כמ"ש²⁰ ואהי' אצלו גוי' שעשועים גוי' משחקת לפניו גוי', שהו"ע התענוג, שענינו הוספה על המוכרח למלאות החסרון, כמבואר²¹ בפירוש הברכה בורא נפשות רבות וחסרון, שקאי על מילוי החסרון ע"י דברים המוכרחים, ולהחיות בהם כו' קאי על דברים שענינם להוסיף תענוג כו', וזהו גם ענין התורה, שהו"ע התענוג כביכול אצלו ית' (כמבואר במאמרי שבועות בפירוש פסוק זה²²). וענין זה נמשך בשלימות ובגילוי למטה במ"ת, שזהו מ"ש בגמרא²³ שבמ"ת ניתנה חמדה גנוזה, ולכאורה אינו מוכן, הרי עוד לפני מ"ת הי' אברהם זקן ויושב בישיבה, וכן יצחק ויעקב, ומעולם לא פסקה ישיבה מאבותינו במצרים²⁴, ועאכו"כ בנוגע למתיבתא דרקייעא ומתיבתא דקוב"ה, וא"כ איך אומרים שבמ"ת ניתנה חמדה גנוזה. אך הענין הוא, שהכוונה היא על מעלת התורה שלא נתגלתה לפניו, שזהו"ע השעשועים והתענוג לפניו ית'. ובמ"ת הרי זה נמשך ונתגלה למטה דוקא, וכהדיוק בדרושי חסידות²⁵ שמ"ת לא הי' באופן שהגביהו את הר סיני, אלא באופן דוירד הוי' על הר סיני²⁶, כפי שנשאר במקומו למטה, ועד שנמשכה וניתנה למטה מטה, בתחתון שאין תחתון למטה הימנו, ובלשון הגמרא²⁷ למצרים ירדתם כו' יצה"ר יש ביניכם. ושרש הענין הוא חיבור והמשכת הוי' דעתיק עם הוי' דז"א, שבחי' עתיק שלמעלה מקצוות נמשכת למטה כו'.

וכיון שענין התורה הוא הוראה (כנ"ל), וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה²⁸, הנה גם במצוות ישנם ב' קצוות אלו, שהו"ע נעלה ביותר שנמשך עד למטה. והיינו, שמחד גיסא יש במצוות ענין שהוא למעלה אפילו מתורה, שזהו ענין הקדמת נעשה לנשמע, שהו"ע הביטול לבעל הרצון, שזוהי נקודת כללות ענין המצוות, וכמבואר בעטרת ראש

(20) משלי ה, ל.
 (21) תוד"ה בורא נפשות — ברכות לו, א.
 טור אור"ח סימן רז. ועוד. לקו"ת הוספות לויקרא נב, א. ועוד.
 (22) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' תקן ואילך. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תשו ואילך. סה"מ תרס"ה ע' עג [קח]. המשך תער"ב ח"א ע' שעד. ע' תסא [ח"ב ע' תקיד. ח"ג ע' תרלה] ואילך. ד"ה אלפיים שנה דיום ב' דהג השבועות תשי"א וד"ה ואהי' אצלו

אמון דיום ב' דהג השבועות תשמ"ג (תו"מ סה"מ שבועות ע' שלב ואילך. ע' תקפד).
 (23) שבת פח, ב (כגירסת הר"ג גאון).
 (24) ראה יומא כח, ב.
 (25) ד"ה וכל העם בסה"מ תרנ"ה ע' קפח; תרצ"ז ע' 283; ה"ש"ת ע' 114; תש"ד ע' 214.
 ד"ה והר סיני בסה"מ תש"ט ע' 154. ועוד.
 (26) יתרו יט, כ.
 (27) שבת שם ואילך.
 (28) ב"ק יז, א. ושי"ג.

בסופו²⁹ בענין הכוונה הכללית של כל המצוות, כנוסח ברכת כל המצוות: אשר קדשנו במצוותיו וצונו, שהו"ע קיום רצון ה', רצון הבורא, נותן התורה ומצוה המצוות (ורק לאח"ז ישנה הכוונה והסגולה הפרטית של כל מצוה פרטית), והיינו, שאף שקיום המצוה צ"ל מתוך עריבות (געשמאק) כו', הרי היסוד לזה הוא קיום רצון ה', כמו אילו נצטווה לחטוב עצים כו'³⁰. ומאידך גיסא, הרי ענין המצוות הוא במדידה והגבלה³¹, ובגשמיות דוקא, שהרי קיום המצוות שייך בעוה"ז הגשמי דוקא, משא"כ בג"ע (כמו ימים אשר אין לי בהם חפץ³²), ששם ישנו ענין לימוד התורה בלבד (כמבואר באגה"ק³³).

ד) וכמו"כ ישנם ב' ענינים אלו גם באדם בנוגע לכללות עבודתו (שזוהי תכלית בריאתו, כמאמר³⁴ אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני), שהם ב' התנועות דרצוא ושוב, שזהו שאמרו רז"ל³⁵ בע"כ אתה חי, כמרומו בתניא³⁶ ומבואר בארוכה בדרושי חסידות³⁷, שלולי זאת, היתה הנשמה בתנועה של תשוקה ורצוא כו', כמו אלו שנכנסו לפרדס כו'³⁸ (מלבד ר"ע שנכנס בשלום ויצא בשלום³⁹), שזהו ענין הרצוא, וביחד עם זה ישנו גם ענין השוב, שזהו מצד המעלה שבעבודה בארץ דוקא (שלכן ביקש משה רבינו ליכנס לארץ דוקא⁴⁰). וענין ב' התנועות דרצוא ושוב בעבודת האדם, נמשך מזה שבנפש האדם עצמה יש ב' ענינים אלו. דהנה, עיקר האדם היא הנשמה, והרי לכל איש ישראל יש שתי נשמות, נפש האלקית ונפש הבהמית, שעם היותם לפי ערך זל"ז, כמבואר בהמשך תער"ב⁴¹, הרי הם מן הקצה אל הקצה, שנה"א היא רוח האדם שעולה למעלה, ונה"ב היא רוח הבהמה היורדת למטה⁴². וענין זה גופא הוא לפי שגם בנה"א עצמה (שהיא העיקר, ע"ד נשמתם

(29) נג, א. נט, א.
 (30) ראה לקו"ת שלח מ, א. וראה גם ד"ה באתי לגני שנה זו פ"ח (תשל"ה) סה"מ באתי לגני ח"א ע' קעה)).
 (31) ראה תניא אגה"ק ס"י.
 (32) ע"פ קהלת יב, א. וראה שבת קנא, ב.
 (33) ראה תניא אגה"ק ס"ז. סהמ"צ להצ"צ טו, ב. ובכ"מ.
 (34) משנה וברייתא סוף קידושין ע"פ גירסת הש"ס כת"י (אוסף כתב-היד של תלמוד הבבלי, ירושלים תשל"ד). וכן הובא במלאכת שלמה למשנה שם. ובכ"מ. וראה גם יל"ש ירמי' רמז רעו.
 (35) אבות פ"ד מכ"ב.
 (36) ספ"ג.
 (37) ד"ה אחרי תרמ"ט (י"ל בקונטרס בפ"ע — קה"ת, תשכ"ב. ולאח"ז בסה"מ תרמ"ט — ע' רלד).
 (38) חגיגה יד, ב.
 (39) חגיגה שם (כגירסת העין יעקב. ירושלמי שם פ"ב ה"א). וראה ד"ה אחרי הנ"ל (סה"מ שם ע' רנט ואילך).
 (40) ראה סוטה יד, א.
 (41) ח"א ע' תרח ואילך [ח"ג ע' תתלב ואילך].
 (42) ע"פ קהלת ג, כא.